

Post-hbo 'SPREKEND AUTISME!'

DEEL 1

Studiegids

Transfer voor Sociale Studies

2018

Inhoudsopgave

1	De opleiding	1
2	Doelen	3
3	Doelgroep	3
4	Toelating	3
5	Algemene informatie	4
6	Algemene informatie van de cursus	4
6.1	Medewerker	4
6.2	Cursusgroepen	4
6.3	Aanwezigheid	5
7	Programma	5
8	Studiebelasting	5
9	Literatuur	6
10	Klachtenregeling	7
11	Lesdagen	8
	Dag 1 Fysieke en mentale aspecten bij autisme	8
	Dag 2 Puberteit/adolescentie en functie van beloning	9
	Dag 3 Impacttechnieken: spelen met metaforen	10
	Dag 4 Oplossingsgerichte begeleiding	11
	Dag 5 Probleemgedrag en stressreductie	13
	Dag 6 Zelfbeeld en hechting	14
	Dag 7 Autisme en relaties	15
	Dag 8 Systeembegeleiding en eindpresentaties	16

1 De opleiding

Voor u ligt de studiegids voor de post-hbo opleiding 'Sprekend autisme!' bedoeld voor begeleiders/hulpverleners van jongeren en (jong)volwassenen met autisme (met een gemiddeld tot hoogbegaafde intelligentie).

De titel heeft een dubbele betekenis en deze dubbelheid zult u bij de begeleiding van mensen met autisme waarschijnlijk ook vaak ervaren.

Wat kan het lastig zijn om in te schatten welk gedrag voortkomt uit het autisme en welk gedrag 'zo maar' bij de betreffende persoon hoort. Wat kan het lastig zijn autisme van andere diagnoses te onderscheiden wanneer er zoveel overlap bestaat en er sprake is van comorbiditeit.

Waar zit het autisme en waarin uit het zich?

In deze opleiding willen we daarom veel aandacht besteden aan de verschillende uitingsvormen van autisme en aan allerlei benaderingen die hierop kunnen aansluiten en zo kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van mensen met autisme.

En wat kunnen we veel leren over autisme, juist door de personen zelf! U doet dit door bewust bij mij deze opleiding te volgen. Maar ook uw cliënten zullen u en uw gedrag voortdurend spiegelen en zo zelf aan u duidelijk proberen te maken wat zij nodig hebben om te kunnen ontwikkelen en functioneren. Zo kunt u ook de meerwaarde van autisme in de samenleving ontdekken.

Daarom willen we in deze opleiding een grote plek inruimen voor de ervaringsdeskundigheid van mensen met autisme.

Op deze manier willen we het autisme én de omgang met autisme op een concrete en beeldende manier met u delen en we denken dat 'Sprekend autisme!' u zo letterlijk en figuurlijk zal aanspreken!

In 8 volle lesdagen leert u, hoe u enerzijds zoveel mogelijk aan kunt sluiten op de mogelijkheden en eigen kracht van de persoon met autisme, zodat u respect toont voor de eigen invulling van het leven van deze persoon. Anderzijds leert u de wankel en soms onevenwichtige positie te signaleren van de persoon met autisme en inschatten waar stabiliteit gewenst is en hoe deze geboden kan worden. Het zoeken van deze balans, het juiste evenwicht, in de samenwerking met mensen met autisme zelf, is dan ook de kern van deze opleiding.

Autisme wordt beschreven als een pervasieve ontwikkelingsstoornis, hetgeen inhoudt dat de beperkingen doordringen tot in alle gebieden van de ontwikkeling, hetzij bij ieder individu weer op een eigen manier. Steeds meer blijkt dat het begrip 'stoornis' vervangen kan worden door 'een ander, eigen tempo' in de ontwikkeling. Eén persoon met autisme herbergt, als het ware, verschillende ontwikkelingsleeftijden in zich. Dit geldt zowel op mentaal als op fysiek niveau. Door aan te sluiten op deze 'Regenboogleeftijd' biedt u kansen voor het verder stimuleren van de ontwikkeling. Hiertoe worden in deze opleiding handvatten gegeven op een concrete manier, die aansluiten op de directe praktijk.

Veel aandacht wordt besteed aan bestaande methoden en technieken. Strategieën als de 'oplossingsgerichte begeleiding', 'levensloopbegeleiding', en de 'Impact Technieken', enz. worden echter in een 'autismevriendelijk jasje' gegoten en als het ware vertaald naar de gedachtewereld en ontwikkelingsleeftijd van de specifieke persoon met autisme. Zo sluit de begeleiding op de persoon zelf aan en wordt onnodige stress (die de ontwikkeling lam kan leggen) zoveel mogelijk voorkomen. Dit alles wordt binnen een systeemgerichte benadering aangeboden, omdat het netwerk van de persoon met autisme een zeer grote rol speelt en veel kennis en ervaring heeft opgebouwd over deze persoon.

Deze houding vraagt veel van u. U bent degene die af moet stemmen op de persoon met autisme, die een vertrouwensrelatie moet zien op te bouwen en die de bestaande methoden en technieken moet zien te vertalen naar het niveau van uw cliënt en de omgeving waarbinnen deze functioneert. U bent degene die het overzicht dient te bewaren en die de context levert wanneer de persoon met autisme door de bomen het bos niet meer ziet. U dient ook degene te zijn die zo nodig grenzen kan stellen en die bereid moet zijn zich steeds door de persoon met autisme te laten spiegelen.

Daarom komen in de opleiding steeds opnieuw uw eigen werkhouding, inzicht en vaardigheden aan bod.

Bij de opleiding wordt veel gebruik gemaakt van beeldende, visuele oefeningen en van creatieve opdrachten, omdat deze werkvormen juist in situaties die dreigen vast te lopen, nieuwe kansen bieden en verrassende inzichten geven.

Hoewel de samenwerking met een persoon met autisme, voor beide kanten vermoeiend kan zijn en u het gevoel kunt krijgen dat er óf geen beweging in zit, óf dat u achter de feiten aan blijft hollen, kan het in juiste banen leiden van dit proces aan de persoon met autisme de broodnodige regie over het eigen leven teruggeven. Dus niet achterblijven en gaan duwen, ook niet vooruit lopen en gaan trekken, maar samen de route uitstippelen, elkaar aanmoedigen en stimuleren en vervolgens zij aan zij samen oplopen en de koers vasthouden.

Loopt u mee?

Ik verheug me op onze samenwerking!

De docent,

Rianne Jansen

2 Doelen

Deze opleiding kent de volgende hoofddoelstellingen:

1. De hulpverlener krijgt inzicht in zowel de mentale aspecten als de fysieke aspecten die horen bij het autisme en in de wisselwerking hiertussen.
2. De hulpverlener kan de Regenboog aan leeftijden op de verschillende ontwikkelingsgebieden bij de persoon met autisme herkennen en zijn houding hierop afstemmen.
3. De hulpverlener kan in samenwerking met de persoon met autisme begeleidingsdoelen opstellen die deze ontwikkeling verder stimuleert, vanuit het oplossingsgerichte model.
4. De hulpverlener is in staat deze begeleiding vorm te geven en te coördineren volgens het principe van de levensloopbegeleiding.
5. De hulpverlener is in staat om verschillende methoden en technieken op flexibele wijze toe te passen in deze begeleiding zodat deze helpend zijn bij het bereiken van de opgestelde doelen.
6. De hulpverlener werkt zo, samen met de persoon met autisme, aan een zo groot mogelijke zelfstandigheid, waarbij de persoon met autisme zoveel mogelijk zelf de regie heeft over het eigen leven.

Competenties

- Positieve, oplossingsgerichte insteek
- Autismevriendelijk communiceren
- Zorgvraag herkennen, definiëren en hierop afstemmen
- Samenwerken met cliënten op basis van gelijkwaardigheid

3 Doelgroep

De opleiding is bedoeld voor ervaren beroepsbeoefenaren die werkzaam zijn als begeleider/hulpverlener van jongeren en (jong)volwassenen met een vorm van autisme en een gemiddeld tot hoge intelligentie. De opleiding is geschikt voor mensen met een HBO denk- en werkniveau. Basiskennis van autisme is een vereiste.

Bijvoorbeeld:

- Ambulante gezinswerkers.
- Begeleiders/hulpverleners van (jong)volwassenen met autisme en omgeving.
- Begeleiders/hulpverleners binnen zorginstellingen.

4 Toelating

Om aan deze opleiding te kunnen meedoen moet aan onderstaande voorwaarden worden voldaan:

Vooropleidingen en werkzaamheden

- Aantoonbaar HBO denk- en werkniveau.
- Aantoonbare (werk)ervaring m.b.t. mensen met een vorm van autisme.

Een lerende houding, waarin sprake is van

- Bereidheid om middels het geven en ontvangen van feedback te reflecteren op eigen en andermans handelen.
- Bereidheid om middels oefeningen en thuisopdrachten de eigen vaardigheden te vergroten.

- Bereidheid om eigen ervaring en beleving in te brengen in het kader van het leerproces.
- Bereidheid tot het uitvoeren van de studie- en thuisopdrachten en hiervan verslag te doen tijdens de bijeenkomsten.

5 Algemene informatie

De post-HBO opleiding 'Sprekend autisme!' deel 1 bestaat uit 8 lesdagen, die gedurende 4 maanden wordt aangeboden. Dat betekent 2 lesdagen per maand (rekening houdend met vakanties of feestdagen). **Iedere lesdag heeft een thema en kan ook los gevolgd worden!**

De opleidingsdagen worden gehouden op locatie van de Christelijke Hogeschool Ede

De opleiding bestaat uit:

- literatuurstudie (veelal door middel van studieopdrachten thuis)
- theorievorming
- inzicht en visieontwikkeling
- praktische toepassing / oefening vaardigheden
- training
- presentatie en aanmaken portfolio

Iedere opleidingsdag beslaat 1 volle lesdag van 9.30 tot 16.30 uur met daarbinnen een lunchpauze tussen 12.30 uur en 13.30 uur.

In de ochtenden zal vooral aandacht worden besteed aan theorie betreffende het thema en het bespreken van de huiswerkopdrachten en de literatuur, afgewisseld met beeldmateriaal en korte oefeningen. In de middagen zal vooral de praktijk en hierbinnen ervaringsdeskundigheid centraal staan, door praktijkoefeningen, rollenspelen, lezingen door ervaringsdeskundigen en samen werken aan de opdrachten.

6 Algemene informatie van de cursus

6.1 Medewerker

Docent

- Rianne Jansen (ELISA), autismedeskundige en werkzaam als begeleider/adviseur van mensen met een vorm van autisme en hun omgeving en als docent. Tevens ervaringsdeskundige. Zie voor meer informatie: www.domein-elisa.nl. Zij is hoofddocent en tevens coördinator van de opleiding.
- Emailadres: contact@domein-elisa.nl

6.2 Cursusgroepen

Uitgangspunt bij de vaststelling van de grootte van de cursusgroep is de vraag of de groep nog te trainen is door één docent of dat er een tweede docent bij moet komen. Daarnaast biedt een kleinere groepsgrootte meer ruimte voor interactie en verdieping.

Er is daarom gekozen voor een groepsgrootte van maximaal 20 studenten.

6.3 Aanwezigheid

De student die de hele opleiding volgt, dient 100% aanwezig te zijn bij alle opleidingsonderdelen. De student mag maximaal 15 % verzuimen. In alle gevallen van verzuim krijgt de student van de docent compensatie opdrachten.

7 Programma

Hieronder een overzicht van de thema's en de dagen waarop deze thema's worden aangeboden.

Datum	Thema	Docent
10 september 24 september	1. Fysieke en mentale aspecten bij autisme: Verschillende ontwikkelingsleeftijden binnen 1 persoon met autisme 2. Puberteit en adolescentie bij autisme en het gebruiken van 'beloning'	Rianne Jansen/Marc Beek Rianne Jansen/Jeroen Luijken (onder voorbehoud)
8 oktober	3. Het gebruik van metaforen en de 'Impact Technieken' bij autisme (spelen met metaforen)	Rianne Jansen
29 oktober 12 november	4. Welzijn van mensen met autisme en de oplossingsgerichte benadering 5. Probleemgedrag en stressreductie (met aandacht voor comorbiditeit en trauma)	Rianne Jansen Rianne Jansen/Hella Únal-van de Bos (onder voorbehoud)
26 november 10 december	6. Zelfbeeld en hechting bij autisme 7. Hechting en relaties bij autisme (met aandacht voor verschillen tussen mannen en vrouwen met autisme)	Rianne Jansen Rianne Jansen/ervaringsdeskundige
17 december	8. Systeembegeleiding/netwerkbegeleiding (met aandacht voor contextblindheid) Terugblik, evaluatie en presentaties	Rianne Jansen
	Alle thema's zijn als losse lesdagen te volgen, behalve thema 8!	Rianne Jansen

8 Studielast

Activiteit	Aantal en uren	Totalen SBU
Lesdagen	8 dagen x 6 uur	48
Vorbereiding lesdagen	700 pag. literatuurstudie	40
Opdrachten	7 thema-opdrachten	24
Evaluatie	Portfolio/presentatie	17

Totaal		130

9 Literatuur

De studenten ontvangen een reader met daarin literatuur, die als ondersteuning dient bij de thema's tijdens de lessen. Daarnaast dienen de studenten 2 handboeken aan te schaffen. Ook wordt er regelmatig verwezen naar bestaande literatuur, artikelen in tijdschriften of relevante websites en wordt optionele literatuur aangeboden.

Onderstaande boeken dient u zelf aan te schaffen:

- "Autisme vanuit ontwikkelingsperspectief", Martine F. Delfos en Norbert Groot, uitgave van SWP te Amsterdam, Derde druk 2016, ISBN 978 90 8850 691 8
- "Autisme als contextblindheid", Peter Vermeulen, EPO uitgeverij, eerste druk 2009, ISBN 978 90 6445 547 6

10 Klachtenregeling

Wanneer u iets meemaakt in de opleiding waar u niet tevreden over bent, dan is het belangrijk ons op de hoogte te stellen van deze ontevredenheid, zodat er, samen met u, naar een oplossing gezocht kan worden. Daarnaast krijgt de opleiding de kans om de serviceverlening te verbeteren en herhaling te voorkomen.

Hoe dient u een klacht in?

Direct bespreken met de docent.

Direct contact met de docent is de snelste manier om uw klacht aan de orde te stellen. U kunt uw ervaringen en verwachtingen direct bij het ontstaan van uw klacht(en) bespreken. Samen kunt u overleggen hoe het probleem opgelost kan worden en vaak voorkomt dit verdere onduidelijkheden.

Manager Transfer

Wanneer bovenstaande niet tot een oplossing leidt of als u een oordeel over uw klacht wenst, kunt u schriftelijk uw klacht voorleggen aan de Manager Transfer Johan Meijer.

Hij onderzoekt uw klacht, beoordeelt of deze gegrond is en kan opdracht geven de klacht op te lossen. Tegen deze uitspraak is geen beroep meer mogelijk.

Het e-mailadres van de manager Transfer is jwmeijer@che.nl

Tot slot

U kunt ervan uit gaan dat uw klacht vertrouwelijk behandeld wordt. Dat betekent dat uw gegevens enkel ter beschikking worden gesteld aan de betrokken personen bij de behandeling van uw klacht en niet aan medecursisten. Daarnaast wordt uw klacht anoniem in een rapportage verwerkt voor het opleidingsoverleg om de kwaliteit van de opleiding te verbeteren.

11 Lesdagen

Dag 1	Fysieke en mentale aspecten bij autisme
Datum:	10 september
Docent:	Rianne Jansen/Marc Beek
Hoofddoelstelling:	Aansluiten bij de mentale en fysieke 'Regenboogleeftijd' van mensen met autisme en zo de ontwikkeling stimuleren
Programma ochtend:	<u>Kennismaken, uitleg opbouw cursus en inleiding tot de 'Paulus-methode'</u> <ol data-bbox="635 792 1034 891" style="list-style-type: none">1. Rijping Centraal Zenuwstelsel2. Fysieke en mentale gevolgen3. Regenboogleeftijd
Programma middag:	<u>Regenboogleeftijd versus contextblindheid</u> <ol data-bbox="635 1001 1310 1099" style="list-style-type: none">1. Wisselwerking tussen fysieke en mentale aspecten2. Autisme gezien als contextblindheid3. Autismebelevingswandeling (gastles door Marc Beek)
Doel 1:	Cursist krijgt inzicht in zowel de fysieke als mentale aspecten van autisme
Doel 2:	Cursist kent het begrip 'Regenboogleeftijd'
Doel 3:	Cursist kent het begrip 'contextblindheid' en de 'voorspellende geest'
Doel 4:	Cursist oefent vaardigheden om aan te sluiten bij ontwikkelingsleeftijd van persoon met autisme
Literatuur:	Reader: - Sacks, O.(1985) 'Een been om op te staan', p. 54-60. Amsterdam: Meulenhoff Nederland bv, ISBN: 90 5108 101 4 - Spek, A. (2013) 'Autismespectrumstoornissen bij volwassenen. Een praktische gids voor volwassenen met ASS, naast betrokkenen en hulpverleners', p. 25-35 en p. 147-155. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers, ISBN: 978-90-79729-83-8 - Berckelaer-Onnes, I. van, Degrieck, S., Hufen, M. (2017) 'Autisme en zintuiglijke problemen', p. 16-20, 84-100. Amsterdam: Boom uitgevers Amsterdam, ISBN: 978 90 2440 671 5 Boeken: - Autisme vanuit ontwikkelingsperspectief, hoofdstuk 2 en 3 van deel II, hoofdstuk 3.1, 4, 5 en 10 van deel III - Autisme als contextblindheid, hoofdstuk 1 (Context), hoofdstuk 2 (Context in het brein) en hoofdstuk 3 (Context in waarneming)

Dag 2 Puberteit/adolescentie en functie van beloning

Datum:	24 september
Docent:	Rianne Jansen/Jeroen Luijken
Hoofddoelstelling:	Samenwerken naar een zo groot mogelijke zelfstandigheid
Programma ochtend:	<u>Autisme en zelfstandigheid</u> <ol style="list-style-type: none">1. Terugblik huiswerk en literatuur2. Puber en adolescent3. Controlefuncties brein4. Motivatie door beloning
Programma middag:	<u>Kwaliteiten aan de basis</u> <ol style="list-style-type: none">1. Kernkwaliteiten2. Kernkwadrant3. Functioneren in opleiding/werk (gastles Jeroen Luijken)
Doel 1:	Cursist kent de beperkingen van de controlefuncties bij mensen met autisme
Doel 2:	Cursist krijgt inzicht in controlefuncties van het brein in de puberteits- en adolescentiefase
Doel 3:	Cursist kan kernkwaliteiten herkennen Cursist kan kernkwadrant toepassen
Literatuur:	Reader : <ul style="list-style-type: none">- Crone, E. (2010) 'Het puberende brein, over de ontwikkeling van de hersenen in de unieke periode van de adolescentie', p. 42-45, 104-113. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, ISBN: 978 90 351 3269 6- De Bruin, C. (2004) 'Geef me de 5. Een praktisch houvast bij de opvoeding en begeleiding van kinderen met autisme', p. 91-101. Doetinchem: Graviant educatieve uitgaven, ISBN: 90-75129-64-5- Degrieck, S. (2007) 'En dan...En dan...? Tijd verhelderen voor mensen met autisme', p. 39-46. Leuven: Uitgeverij LannooCampus, ISBN: 978-90-209-71750 Boek: Autisme als contextblindheid, hoofdstuk 6 (Context in kennis), hoofdstuk 7 (Autisme als contextblindheid: de theorie)

Dag 3 Impact Technieken: spelen met metaforen

Datum:	8 oktober
Docent:	Rianne Jansen
Hoofddoelstelling:	Het zinvol (leren) spelen met metaforen in communicatie met mensen met autisme
Programma ochtend:	<u>Uitleg over het spelen met metaforen en hiermee oefenen</u> <ol style="list-style-type: none">1. Terugblik huiswerk en literatuur2. Uitleg over de functie van metaforen3. Autismevriendelijke toepassing van Impact Technieken
Programma middag:	<u>Het 'eigen huis' als metafoor voor levensloopbegeleiding</u> <ol style="list-style-type: none">1. 'Eigen huis'2. Kwaliteiten als bouwstenen3. Ruimtes als levensdomeinen4. Cement als context
Doel 1:	Cursist oefent met het gebruik van metaforen in de begeleiding en leert deze toepassen om doelen te bereiken
Doel 2:	Cursist is in staat de metafoor 'eigen huis' toe te passen in de begeleiding aan mensen met autisme
Doel 3:	Cursist oefent vaardigheden in het scheppen van overzicht over verschillende domeinen (Regenboogleeftijd) en sluit in de begeleiding hierop aan
Literatuur:	Reader: <ul style="list-style-type: none">- De Pont, S. (2005) 'Er zit systeem in...! De introductie van een systeemtheoretisch model voor de jeugdhulpverlening', p. 158-160. Amsterdam: Pont, Compagnon in communicatie, ISBN: n.v.t- Rogiers, R., Abbeele, D. van den, Carette, S., Jansen, R. (2017) 'Impacttechnieken. Enscenering als communicatie in de hulpverlening', p. 131-134, p. 137-141, p. 143-144, p. 147-151, p. 155-157, p. 174-176. Gent: Academia Press, ISBN: 978 90 3822 591 3 Boek: <p>Autisme als contextblindheid, hoofdstuk 5 (Context in communicatie)</p>

Dag 4 Oplossingsgerichte begeleiding

Datum:	29 oktober
Docent:	Rianne Jansen
Hoofddoelstelling:	De focus leggen op de oplossingen i.p.v. op de problemen, want wat men aandacht geeft, dat groeit
Programma ochtend:	<p><u>Uitleg oplossingsgericht model en opzet stappenplan richting gekozen doel</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oplossingsgericht model 2. Kiezen van een doel 3. Opstellen van een stappenplan
Programma middag:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Autisme en welzijn 2. Ontwikkelingsgerichte en oplossingsgerichte begeleiding 3. Altijd oplossingsgerichte begeleiding?
Doel 1:	Cursist kan het oplossingsgerichte model hanteren bij het toewerken naar een begeleidingsdoel, m.b.v. een stappenplan
Doel 2:	Cursist kan de ontwikkelingsgerichte insteek combineren met de oplossingsgerichte insteek en inschatten wanneer en hoe deze in te zetten
Literatuur:	<p>Reader:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bliss, E. Veronica and Edmonds, G. (2008) 'A Self Determined Future with Asperger Syndrome. Solution Focused Approaches', p. 28-45. London: Jessica Kingsley Publishers, ISBN: 918 1 84310513 8 - Carette, S. (2012) 'Als iets niet werkt, doe iets anders. Oplossingsgericht werken en autisme: Ontdekken van nieuwe mogelijkheden'. Uit: 'Sterk in autisme, Bijlage Autisme Centraal', Jaargang 31 deel 3, p. 6-9. Gent: uitgave van Autisme Centraal, ISSN: 0774-9228 - Buist, B. 'De acht stappendans van oplossingsgericht coachen', p. 1-5. Artikel internet 'werktgoed.nl/kennisbank' - Vermeulen, P. (2017) 'Het bevorderen van geluk bij mensen met autisme deel 1', Uit: 'Sterk in autisme, Bijlage Autisme Centraal', Jaargang 36 nummer 3, p. 23-27. Gent: uitgave van Autisme Centraal, ISSN: 0774-9228 - Vermeulen, P. (2017) 'Het bevorderen van geluk bij mensen met autisme deel 2', Uit: 'Sterk in autisme, Bijlage Autisme Centraal', Jaargang 36 nummer 4, p. 18-24. Gent: uitgave van Autisme Centraal, ISSN: 0774-9228 - Vermeulen, P. (2017) 'Het bevorderen van geluk bij mensen

met autisme deel 3', Uit: 'Sterk in autisme, Bijlage Autisme Centraal', Jaargang 36 nummer 5, p. 12-16. Gent: uitgave van Autisme Centraal, ISSN: 0774-9228

Boek:

Autisme als contextblindheid, hoofdstuk 8 (Autisme als contextblindheid: de praktijk)

Dag 5 **Probleemgedrag en stressreductie**

Datum:	12 november
Docent:	Rianne Jansen/Hella Ünal- van de Bos (onder voorbehoud)
Hoofddoelstelling:	Probleemgedrag bij mensen met autisme benaderen als zijnde communicatie over de eigen (vastgelopen) ontwikkeling
Programma ochtend:	<u>Probleemgedrag als communicatie en belang van stressreductie</u> <ol style="list-style-type: none">1. Terugblik huiswerk en literatuur2. Angstmodel en spanningsmeter3. Stressreductie en Mindfulness
Programma middag:	<u>Tweesporenbeleid</u> <ol style="list-style-type: none">1. Gedragsanalyse2. Comorbiditeit3. Gastles trauma en autisme (onder voorbehoud)
Doel 1:	Cursist kan in probleemgedrag de communicatie over de (vastgelopen) ontwikkeling herkennen
Doel 2:	Cursist is in staat het tweesporenbeleid te hanteren om een vastgelopen ontwikkeling weer op gang te brengen of te voorkomen dat de ontwikkeling blokkeert
Doel 3:	Cursist erkent het belang van stressreductie voor de ontwikkeling van de persoon met autisme
Doel 4:	Cursist krijgt inzicht in comorbiditeit en de invloed van trauma op de ontwikkeling van de persoon met autisme
Literatuur:	Reader: Spek, A. (tweede druk 2011) 'Mindfulness bij volwassenen met autisme. Een wegwijzer voor hulpverleners en mensen met ASS', p. 25-34. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers, ISBN: 978 90 79729 33 3 Boek: Autisme vanuit een ontwikkelingsperspectief, hoofdstuk 12, 13 en 19 deel III

Dag 6**Zelfbeeld en hechting**

Datum:	26 november
Docent:	Rianne Jansen
Hoofddoelstelling:	Inzicht in het vormen van een zelfbeeld bij mensen met autisme en de ik-ander differentiatie die hieruit volgt
Programma ochtend:	<u>Het zelfbeeld en de ik-ander differentiatie bij mensen met autisme</u> <ol style="list-style-type: none">1. Terugblik huiswerk en literatuur2. Zelfbewustzijn en zelfbeeld3. Ik-ander differentiatie en hechting
Programma middag:	<u>Hechting bij mensen met autisme</u> <ol style="list-style-type: none">1. Positiebepaling2. TOOM/TOM3. Spiegelneuronen en empathie4. Zelfreflectie
Doel 1:	- Cursist heeft inzicht in de vertraging van de ontwikkeling van het zelfbeeld bij mensen met autisme
Doel 2:	- Cursist heeft inzicht in de ik-ander differentiatie en de daaruit volgende hechting bij mensen met autisme
Literatuur:	Reader: <ul style="list-style-type: none">- Aerts, I. en Buys, P. (2011) 'Mijn zelfportret. Groepswerk rond zelfbeeld voor adolescenten met autisme', p. 15-20. Apeldoorn: Garant-Uitgevers n.v. ISBN: 978-90114-2771-3- Delfos, M. (2010) 'Verschil mag er zijn. Waarom er mannen en vrouwen zijn', p. 119-122. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, ISBN: 978 90 351 3311 2- Delfos, M. (2011) 'Een vreemde wereld. Over autismespectrumstoornissen (ASS). Voor ouders, partners, hulpverleners, wetenschappers en de mensen zelf', p. 81-83, 212-213. Amsterdam: Uitgeverij SWP, ISBN: 978 90 8850 2187 Boek: <p>Autisme vanuit een ontwikkelingsperspectief, hoofdstuk 7 en hoofdstuk 9 deel III</p>

Dag 7**Autisme en relaties**

Datum:	10 december
Docent:	Rianne Jansen/gastdocent
Hoofddoelstelling:	Inzicht in de functionaliteit van (sociale) relaties bij mensen met autisme
Programma ochtend:	<u>Netwerk van sociale én functionele relaties om personen met autisme</u> <ol style="list-style-type: none">1. Extreem mannelijk denken2. Zijn relaties functioneel of sociaal?3. Netwerk en taakverdeling
Programma middag:	<u>Hoe een netwerk van functionele en sociale relaties context kan bieden</u> <ol style="list-style-type: none">1. Contextblindheid compenseren of opheffen2. Wederzijdsheid door relationele ervaringen3. Generalisatie4. Gastless relaties bij autisme (onder voorbehoud)
Doel 1:	- Cursist krijgt inzicht in de functionele werking van sociale relaties voor de persoon met autisme
Doel 2:	- Cursist krijgt inzicht in contextblindheid en hoe functionele relaties deze kunnen opheffen/compenseren
Doel 3:	- Cursist oefent vaardigheden om een netwerk van sociale en functionele relaties te vormen om de persoon met autisme, die context biedt
Literatuur:	Reader: <ul style="list-style-type: none">- Spek, A. (2013) 'Autismespectrumstoornissen bij volwassenen. Een praktische gids voor volwassenen met ASS, naast betrokkenen en hulpverleners', p. 111-112. Amsterdam: Hogrefe Uitgevers, ISBN: 978-90-79729-83-8- Vermeulen, P. (2012) 'Relationele en sociale vorming in autisme', Uit: 'Sterk in autisme, Bijlage Autisme Centraal', Jaargang 31 deel 3, p. 2-5. Gent: uitgave van Autisme Centraal, ISSN: 0774-9228- Delfos, M. (2010) 'Verschil mag er zijn. Waarom er mannen en vrouwen zijn', p. 233-236, 242-251, 261-264. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, ISBN: 978 90 351 3311 2 Boeken: <ul style="list-style-type: none">- Autisme vanuit een ontwikkelingsperspectief, hoofdstuk 20 deel III- Autisme als contextblindheid, hoofdstuk 4 (context in sociaal contact)

*De reader is
samengesteld door:*

Rianne Jansen

Vormgeving en lay-out

Marieke Ooms

Eindredactie

CHE-Transfer

Druk

Januari 2018, reprobeam Christelijke Hogeschool Ede

*Het aan de deelnemers ter beschikking gestelde cursus- en/of
opleidingsmateriaal mag niet worden vermenigvuldigd noch worden
gebruikt voor andere doeleinden dan welke binnen het kader van de
cursus of opleiding zijn gesteld.*

